

YLKV 19.08.2025

272/02.02.00.00/2025

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
talous- ja hallintoasiantuntija Leena Porvali, puh. 050 382 9233
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Talousarvion ja -suunnitelman laadintaprosessi

Kuntalain mukaan valtuuston on hyväksyttävä kunnalle talousarvio seuraavalle kalenterivuodelle sekä vähintään kolmen vuoden mittainen taloussuunnitelma. Talousarvion ensimmäinen vuosi on samalla taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Näiden valmistelusta ja ohjeistuksesta vastaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet sekä toimialakohtaiset kehukset kokouksessaan 26.5.2025 (toimialakohtainen kehys **oheismateriaalina**).

Yhdyskuntavaliokunta käsittelee toimialansa talousarviota kahdessa kokouksessa:

- 19.8.2025: valmistelukäsittely
- 9.9.2025: hyväksymiskäsittely

Rakennusvaliokunta käsittelee ja hyväksyy oman talousarvioehdotuksensa syyskauden ensimmäisessä kokouksessaan. Tämän jälkeen ehdotus liitetään osaksi koko toimialan valmistelua.

Valiokuntakohtainen valmistelu kattaa:

- Käyttötalousarvion vuodelle 2026
- Henkilöstö- ja investointisuunnitelman vuosille 2027–2028 (tai 2030)

Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota lokakuun kokouksissaan, ja lopullinen budjetti hyväksytään valtuuston kokouksessa 10.11.2025.

Valtuusto päättää sitovista määrärahoista tulosaluetasolla. Investoidun pääoman korko, poistot ja sisäiset vyörytykset tarkentuvat ennen valtuuston budjettikäsittelyä. Investointisuunnitelma vahvistetaan valtuuston päätöksellä, ja siihen perustuva työohjelma tuodaan valiokunnan hyväksyttäväksi vuoden 2026 alussa.

Kaupungin henkilöstösuunnitelma käsitellään henkilöstöjaostossa ennen varsinaista KH:n budjettikäsittelyä. Kaupunginhallituksen ohjeistuksen mukaan kaupungin henkilöstömäärää on vähennettävä vuosina 2026–2028, jotta talouden tasapainottamisohjelman säästötavoitteet saavutetaan.

Kehysvalmistelun lähtökohtana on käytetty vuoden 2024 tilinpäätöstä. Toimialat ovat valmistelun yhteydessä tuoneet esille tiedossa olevat muutostarpeet. Yhdyskuntatoimen kehukseen on kehysten laadinnan aikaisena ajankohtana arvioitu mahdollinen HSL:n kuntaosuuden kehitys sekä sisäisten IT-kustannusten kasvu johtuen kustannusten siirtymisestä toimialoille. IT-kustannusten lisäys yhdyskuntatoimessa on arvioitu olevan noin 174 000 euroa, mutta se on koko kaupungin tasolla kustannusneutraali. HSL julkisen liikenteen vuoden 2026 kustannuksista ei ollut vielä lopullista tietoa, joten kehyksessä on arvioitu niiden

noudattavan vuoden 2025 tasoa. Lisäksi henkilöstökuluissa on huomioitu työehtosopimusten mukaisena yleiskorotuksena 4,07%:n korotus vuoden 2025 talousarvion mukaisten lukujen päälle. Yhdyskuntatoimessa tämän kokonaisvaikutus oli kehyksessä arvioitu olevan noin 268 000 euroa.

Yhdyskuntatoimelle on kehyksessä asetettu 450 000 euron sopeutustarve, mikä edellyttää tarkkaa ja tiukkaa budjetointia sekä kaikkien ylimääräisten kustannusten välttämistä.

Kauniaisten kaupunkistrategia

Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy myös kaupungin strategian mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2026.

Edellisen valtuustokauden lopulla käynnistettiin kaupunginhallituksen johdolla strategian päivitystyö, jotta päivitetty strategia voitaisiin hyväksyä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa uuden valtuustokauden alussa.

Yhdyskuntatoimen johtoryhmä on osallistunut keväällä 2025 kaupunginvaltuutetuille järjestettyihin kaupungin strategiatyöpajoihin yhdessä muiden toimialojen edustajien kanssa. Strategiatyöskentelyä jatketaan elokuussa.

Strategian toteutumista seurataan vuosittain asetettavien mitattavien tavoitteiden avulla, jotka määritellään talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Strategian edistymistä arvioidaan toisen osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Valtuustokauden viimeisenä vuotena tehtävä arviointi antaa kokonaiskuvan siitä, missä määrin valtuustokauden tavoitteet ovat toteutuneet.

Toiminta, käyttötalous ja investoinnit

Toiminta

Kaavoituksella luodaan edellytykset asuntotuotannolle, palvelujen sijoittumiselle ja muulle kaupunkirakenteen kehitykselle. Kaupungin kaavoitusohjelma perustuu Kauniaisten maankäytön kehityskuvaan, joka on päivitetty keväällä 2023. Keskeinen strateginen tavoite kaupunkisuunnittelussa on tasapainoinen kaupunkirakenne ja erikseen mainittujen kaavoituskohteiden priorisointi.

Helsingin seudun MAL-sopimuksen neuvottelutulos vuosille 2020–2031 valtion, Helsingin seudun 14 kunnan ja HSL-kuntayhtymän kesken saavutettiin 2.6.2020 ja sopimus päivitettiin loppuvuodesta 2024.

MAL-sopimus perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimusmenettelyn tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolten sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Sopimuksen tavoitteena on edistää Helsingin seudun kestävää kasvua kehittämällä vähäpäästöistä ja kestävää yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää, sekä parantaa elinkeinoelämän elinvoimaisuutta, liikenneturvallisuutta, liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja tarpeita vastaavaa asuntokaavoitusta ja -tuotantoa. Tavoitteena on myös torjua segregatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta.

MAL-sopimukseen sisältyvien Espoon kaupunkiratahankkeen ja siihen kiinteästi liittyvän Rantaradanbaanan toteutus on käynnistynyt vuonna 2024 ja edennyt ripeästi. Kesäaikoina juhannuksesta 5 viikkoa eteenpäin rataosuudella on ollut raideliikenteen totaali katko, jonka aikana korvaava liikenne on toteutettu erityisjärjestelyin. Muitakin uusia raidehankkeita suunnitellaan seudulla.

Kauniainen yhdessä valtion kanssa toteuttaa Rantaradan baanan Kauniaisten kaupungin alueelle sijoittuvan osuuden siten, että reitti jatkuu katkeamattomana Espoon kaupungin alueella muodostaen yhtenäisen pyöräilyn laatukäytävän kaupunkiseudulle. MAL-sopimuksen kirjauksen mukaan valtio kohdentaa Kauniaisten kaupungille baanan toteutukseen enintään 2,6 milj. euroa. Baanan Kauniaisten osuuden kustannusarvio on 6 milj. euroa. Rantaradan baana toteutetaan Espoon kaupunkiratahankkeen rinnalla vuosien 2024–2027 aikana.

Kunnat sijoittavat uudesta asuntotuotannosta vähintään 95 % MAL 2023 -suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Valtio kohdentaa valtion tukemaa asuntotuotantoa MAL 2023 -suunnitelman maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille. Valtiolta ei kuitenkaan aiempien MAL-sopimusten tapaan tule rahallista tukea seudun asuntopolitiikan toteuttamiseen tai asuntotuotantotavoitteiden saavuttamiseen.

Helsingin seudun kunnat huolehtivat, että asuntotuotantoon soveltuva asemakaavavaranto vastaa vähintään viiden vuoden asuntotuotantarvetta.

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu keskimäärin 16 500 uutta asuntoa vuodessa. Asuntotuotantotavoitteen seurannassa otetaan huomioon kuntien toiminnasta riippumattomat tekijät, mm. suhdannetilanne. Seudulle on arvioitu valmistuvan keskimäärin 10 000 asuntoa vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntakohtaisia tuotantotavoitteita ei päivitettyssä sopimuksessa enää ole.

Asuntotuotanto on tällä hetkellä merkittävästi hidastunut koko Helsingin seudulla ja valtakunnallisestikin, ja uusien asuinrakennushankkeiden käynnistyminen on epävarmaa. Helsingintie 10 rakentaminen on kuitenkin käynnissä. Asematie 10–14 lainvoimaisen kaavan toteutus on sen sijaan lykkääntynyt.

MAL-prosessin valmistelusta uudella tavalla on sovittu Helsingin seudun kuntien kesken keväällä 2025.

Yhdyskuntatoimen toimialalla tehdään monipuolista yhteistyötä seudullisten toimijoiden, usein kuntayhtymien kanssa joukkoliikenteen (HSL) ja ympäristöpalveluiden (HSY, ESYT, MetropoliLab) järjestämisessä. Kauniainen maksaa osallisuudestaan yhteistyöhön kuntaosuuksia, jotka perustuvat sopimuksissa määritellyllä tavalla esim. väestöosuuteen ja/tai johdetaan kustannusten aiheuttamisperiaatteiden kautta. Erityisesti HSL-kuntaosuuteen kohdistuu voimakastakin korotuspainetta alun perin koronapandemiasta aiheutuneen lipputulosten romahtamisen vuoksi, sittemmin myös energian hinnan voimakkaan nousun myötä ja edelleen infrakorvauskustannusten kustannusosuuden kasvun myötä.

Kauniainen on kiristänyt kaupunkistrategiassaan tavoitteen hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen pääsemiseksi on laadittu tiekartta ja siihen pohjautuva toimenpideohjelma, jota kaikki kaupungin yksiköt vuosittain osaltaan

Merkittävä osa yhdyskuntatoimen tuottamien palveluiden käyttötaloustalouksista aiheutuu kaupungin eri hallintokuntien käytössä olevien kiinteistöjen ylläpidosta ja toimitilojen siivouksesta, kaupunkiympäristön hoidosta sekä koulujen ja päiväkotien ateriapalveluista. Kiinteistöjen määrällä on luonnollisesti myös suora vaikutus kaupungin investointiohjelmaan. On ilmeistä, että jatkuvasti kohoavien kiinteistökustannusten kasvun pysäyttämiseksi on tarkasteltava kaupungin toimitilojen tilankäyttöä kriittisesti ja tavoiteltava sen tehostamista. Käytännössä tämä tarkoittaa tilojen monikäyttöisyyden vahvistamista sekä määrittelyä kiinteistöistä, joista voidaan luopua. Tavoitteeksi onkin asetettu nykyisen kiinteistökannan neliömäärän supistaminen 10 % vuoden 2023 tasosta. Luovuttavat kiinteistöt ja niiden toimintojen uudelleen sijoittaminen suunnitellaan yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa.

Talous

Tuotot

Maankäyttösopimuskorvaukset ja maaomaisuuden luovutusvoitot

Maksutuottoihin vuodelle 2026 sisältyvät maankäyttösopimuskorvaukset liittyen Gresantie 1-5 (Bensowin alue), joka siirtyi vuodelta 2025, Teinikuja 2 sekä Bredantie 15 asemakaavan muutokset. Vuodelle 2026 on suunniteltu myytäväksi tontinosa osoitteesta Palokunnantie 3 (Bredantien 15 kohde). Tämän kustannusvaikutus on 2,0 milj.euroa (muut toimintatuotot).

Toinen merkittävä ulkoisten tuottojen osuus koostuu vuokratuotoista (asunnot, liikehuoneistot ym. muut kaupungin vuokraamat tilat sekä asuintontit). Epävarmuustekijän muodostaa Villa Bredan palvelukeskuksen ja Terveyskeskuksen mahdollinen yhtiöittäminen, jolloin tuotot luonnollisesti pienenevät.

Lisäksi yhdyskuntatoimi kerää tuloja kuntalaisille ym. tahoille myytävistä palveluista. Näiden osuus on riippuvainen tilaajan tarpeesta. Ko. tuottoja ovat mm. maankäyttötoimen kartta-, mittaus- ja rekisteripalvelut, rakennusvalvonnan lupamaksutuotot, katujen kunnossapitomaksut, hautausmaan maksut sekä kaivulupamaksut.

Toimialan palvelutaksojen hinnat on tarkistettu vastaamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia ja taksoja on tarpeellisin osin korotettu (pääasiallisesti 4%).

Sisäisten vuokrien määrittelyssä huomioidaan tilinpäätösvuoden kirjanpitoarvon lisäksi myös valmistuvat talonrakennusinvestoinnit. Poistot on määritetty lisäämällä voimassa olevaan kirjanpitoarvoon valmistuvien hankkeiden kokonaiskustannusarviot. Poistoaikamenetelmänä on käytetty 20 vuoden tasapoistoa.

Menot

Toimintamenoiksi muodostui 18,441 miljoonaa euroa KH:n asettaman kehysraamin ollessa 18,439 miljoonaa euroa, jolloin budjetin toimintamenot noudattavat kehysasettelun linjausta. Sisäisten erien osalla on ylitystä, joka johtuu it-kustannusten kasvusta sekä vss-palloiluhallin tilavuokran kohdentamisesta uuden jakoperiaatteen mukaisesti. Tilavuokrien kustannusmuutokset eivät sisälly kaupungin alkuperäiseen menokehykseen ja on huomattava, että sisäisten erien kohdistukset ovat koko kaupungin tasolla kustannusneutraalit joten em. korotusta vastaava erä poistuu muilta kustannuspaikoilta.

Toimialan menoja on eri toimintayksiköiden osalla sopeutettu siten, että toimintamenot pysyvät KH:n asettamassa raamissa. Tämä voi vaikuttaa tulosityksiköiden kykyyn tuottaa laadukkaita ja tehokkaita palveluja kuntalaisille.

Henkilöstökulut

Henkilöstösuunnitelman mukaiset vakinaisten toimien ja virkojen palkkasummat sisältyvät budjettiin. Palkkojen osalle on laskettu 4,07 %:n mukainen korotus. Pohjana on käytetty vuoden 2025 talousarvion mukaisia lukemia. Korotusten kokonaisvaikutus noin 268 000 euroa. Vuoden 2024 tilinpäätöksen mukainen luku ei ole vertailukepoinen, sillä toimialalla oli kyseisenä vuonna runsaasti resurssivajetta, pidempiä poissaoloja sekä rekrytointien aikaisia katkoksia.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot on arvioitu tiedossa olevien indeksikorotusten sekä muun hinnoittelun pohjalta. Palvelujen ostoihin sisältyvät merkittävänä eränä kaupungin omistamien kiinteistöjen sekä katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja ylläpitoon liittyvät kustannukset.

Kuntaosuudet

Lisäksi palveluiden ostoihin sisältyvät HSY veden, HSL joukkoliikenteen sekä ympäristötoimen alaiset kuntaosuudet. Kuntaosuudet perustuvat kaupungin ja palvelun toimittajan väliseen ostopalvelusopimukseen sekä kaupungin asukaslukuun, ja ovat yhteenlaskettuina euromääräisesti varsin merkittävät. Kuntaosuudet budjetoidaan sopimuskumppaneiden toimesta laadittujen talousarvioiden pohjalta.

HSY perii vesihuoltolain 19 a §:n mukaisesti jäsenkunnilta kustannuksia vastaavan ja yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisen maksun yleisiltä alueilta vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin johdettavan huleveden viemäroinnistä.

Kauniaisten osuus tästä yleisten alueiden huleveden viemärintimaksusta on 90 000 euroa (korotusta noin 20 000 euroa).

Vuoden 2026 toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksessaan HSL esittää Kauniaisten vuoden 2026 kuntaosuuden suuruudeksi 2,046 miljoonaa euroa, mikä on vähemmän kuin vuodelle 2025 budjetoitu summa. Arvioon on kuitenkin tässä vaiheessa suhtauduttava varauksella, sillä kuntayhtymän toteumat ovat yleensä muuttuneet talousarviovuoden aikana. Ne kustannukset, joita HSL ei saa katettua lipunmyyntituloilla, kohdistetaan jäsenkuntien kuntaosuuksiin. Tämän takia budjettivaraus on syytä pysyttää HSL:n alustavasti ilmoittamaa vuoden 2026 kuntaosuutta korkeammalla tasolla. Matkustajamäärien laskun lisäksi taloudellisia paineita ovat luoneet energian hinnan voimakkaat korotukset sekä seudun infrainvestoinnit ja niistä aiheutuvat korvaavien liikennejärjestelyjen tilaukset.

Aineet ja tarvikkeet

Tämän tilikohdan suurimmat menoerät kohdistuvat kiinteistöjen sekä liikenneväylien ylläpitoon sekä ruokahuoltoon (lämmitys, sähkö, vesi, rakennusmateriaalit, polttoöljy, elintarvikkeet). Energian (sähkö & lämpö) hinnan on arvioitu pysyvän jotakuinkin edellisen vuoden tasolla. Sähkön siirtohintaan ennustetaan vähäistä korotusta. Kaukolämmön hinnan arvioidaan nousevan noin 2 % vuoden 2025 hintaan verrattuna. Aloitettuja energiansäästötoimenpiteitä tullaan jatkamaan ja tavoitteena on, että toimenpiteillä saadaan kompensoitua arvioitu vähäinen hintojen nousu. Energiansäästötoimenpiteissä onnistuminen edellyttää energiansäästöön kohdistuvien toimenpiteiden toteutusta koko kaupunkiorganisaatiossa. Huomattava on myös, että myös muiden toimialan käyttämien, erityisesti energiantensiivisten aineiden, materiaalien ja tarvikkeiden hintoihin sisältyy inflaatioperusteista ja voimakastakin hintojen nousua aiempiin vuosiin nähden. Kiinteistöjen energiasäästötoimenpiteitä jatketaan edelleen vuoden 2026 aikana.

Sisäiset erät

Sisäiset tuotot koostuvat käyttäjähallintokunnilta perittävistä tilavuokrasta, sisäisistä ruoka- ja puhdistuspalveluista, it-kustannuksista, konevarikon laskuttamista kuljetuspalvelusta sekä autojen käyttökorvauksista. Sisäisten erien osuus noudattaa pitkälti edellisvuoden tasoa, lukuun ottamatta tilavuokria ja it-kustannuksia, joiden laskenta- ja jakoperusteissa on tehty muutoksia. Tilavuokrien kustannusten kasvu on aiheutunut muutoksesta, jossa väestösuoja-palloiluhallin vuokran kustannusjakoa päivitettiin siten, että yhdyskuntatoimi maksaa 40%:a kokonaisvuokrasta edellisvuoden 20%:n sijaan, loppuosa budjetoidaan liikuntatoimelle. Rakennuksen kokonaisvuokra on pysynyt samana, joten myös sisäisten erien yhteenlaskettu summa tulee pysyä ennallaan ja muutoksen tulee olla kaupungin tasolla kustannusneutraali.

Uutena on vuoden 2026 budjetoinnissa muutettu sisäisten it-kustannusten veloitus siten, että kaikki kustannukset jyvitetään vastaisuudessa toimialoille. Jyvitykset on laskettu käyttäen vuoden 2025 henkilöstösuunnitelman mukaisia vakansseja pohjana. Aiemmin toimialat ovat vastanneet lähinnä laitteiden ja ohjelmistojen vuosittaisista ylläpitomaksuista. Muutos luonnollisesti nostaa toimialan sisäisten menojen osuutta merkittävästi (+174 000 euroa). Korotus on huomioitu toimialojen kehityksessä.

Sisäisten vuokrien korotuksilla vastataan mm. rakennuskustannusten, energian ja veden hinnannousuun. Konevarikon sisäisten koneveloitusten muutoksilla katetaan autojen ja koneiden käyttö- ja ylläpitokustannusten nousua sekä otetaan huomioon kaluston vaihtuminen ja uusi käyttötarve.

Lisäksi toimialat laativat talousarvion valmistelun yhteydessä henkilöstömitoituksen kehitystä koskevan arvion sisällytettäväksi henkilöstösuunnitelmaan mukaan lukien mahdollisten eläköitymisten vaikutukset mitoitukseen. Vakanssien lisäksi yhdyskuntatoimi hyödyntää kesä- ja kausityöntekijöitä sekä tarvittaessa lomasijaisia ja projektityöntekijöitä, kuten muutkin toimialat.

Investoinnit

Investointien suunnittelu ja toteutus muodostavat keskeisen osan yhdyskuntatoimen tehtävistä sekä yhdyskuntavaliokunnan päätöksenteosta. Investoinneilla on huomattava vaikutus kaupungin taloudelliseen tasapainoon.

Investointiosassa esitetään taulukkomuodossa ne investointihankkeet, joista on tällä hetkellä saatavilla riittävät tiedot. Mukana ovat hankkeet, joille on olemassa kaupunginhallituksen hyväksymä tarveselvitys tai kaupunginvaltuuston hyväksymä määräraha suunnitteluun tai toteutukseen. Hankkeet on ryhmitelty investointiryhmittäin, ja niistä on esitetty kokonaiskustannusarviot.

Investointiohjelmaan kohdistuu merkittäviä paineita, erityisesti talonrakennuksen osalta. Kouluverkkoon liittyvät hankkeet muodostavat suuren osan esityksistä. Lisäksi energiatehokkuuden parantaminen edellyttää uusia hankkeita, ja kiinteistöjen kuntoarvioissa on tunnistettu merkittäviä korjaustarpeita. Espoon kaupunkiratahankkeen eteneminen tuo mukanaan Kauniaisten kannalta merkittävän infrainvestoinnin taloussuunnitelmakaudelle.

On selvää, että kaikkia esitettyjä investointeja ei voida resurssisyistä käynnistää samanaikaisesti tai toivotussa aikataulussa. Useat hankkeet edellyttävät myös kaavallista tarkastelua ja mahdollisia kaavamuutoksia ennen toteutusta. Tästä syystä on välttämätöntä priorisoida hankkeet ja laatia realistinen toteutusaikataulu.

Yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju:

Valiokunta käy asiasta keskustelua ja merkitsee asian valmistelun tiedoksi. Lopullinen valiokunnan talousarvioesitys käsitellään seuraavassa kokouksessa 9.9.2025.

Päätös:

Oheismateriaali:

EI JULKAISTA_Alustava käyttötaloudejn tuloslaskelma vuodelle 2026
EI JULKAISTA_Alustava investointiohjelma vuosille 2026-2028(30)